

Sygn. akt I ACa 1286/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier (spr.)
Sędziowie :	SA Tomasz Ślęzak SO del. Tomasz Tatarczyk
Protokolant :	Barbara Białożył

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2018 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa D. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W.

przeciwko S. K. i B. M. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej B. M. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 26 października 2017 r., sygn. akt I C 30/17,

1) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1. o tyle, że zastrzega dla pozwanej B. M. (1) prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie jej odpowiedzialności do nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną numer (...) położonej w B. przy ulicy (...) dla której Sąd Rejonowy w C. prowadzi księgę wieczystą KW nr (...);

2) oddala apelację w pozostałej części;

3) zasądza od pozwanej B. M. (1) na rzecz powoda 4 050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego;

4)

SSO del. Tomasz Tatarczyk	SSA Roman Sugier	SSA Tomasz Ślęzak
---------------------------	------------------	-------------------

przynajmniej od Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej na rzecz adwokata J. K. 2 952 (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa) złote, w tym 552 (pięćset pięćdziesiąt dwa) złote podatku od towarów i usług, z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

--	--	--

Sygn. akt I ACa 1286/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 października 2017 r. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej zasądził od pozwanej B. M. (1) na rzecz powoda D. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w W. kwotę 198.976,94 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 29 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 15.366 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 1). Sąd Okręgowy „zasądził „ od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej na rzecz pełnomocnika pozwanej B. M. (1), ustanowionemu z urzędu, kwotę 3.600 złotych powiększoną o 23 procent z tytułu podatku VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej (pkt 2).

Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo w stosunku do pozwanego S. K. (pkt 3) oraz zasądził od powoda na rzecz pełnomocnika z urzędu tego pozwanego kwotę 3.600 złotych powiększoną o 23 procent podatku VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej (pkt 4).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy podał, że ustalił, iż 13 maja 2009 r. została zawarta pomiędzy (...) Bank S.A. z siedzibą w K. a pozwaną B. M. (2) i S. K. umowa kredytu w kwocie 213.955,24 złotych. Spłata miała nastąpić w 350 ratach. Dla zabezpieczenia spłaty kredytu ustanowiona została na rzecz banku hipoteka zwykła w wysokości udzielonego kredytu oraz hipoteka kaucyjna w wysokości 70 % kredytu na nieruchomości położonej w B. przy ul. (...). Nieruchomość ta stanowi własność pozwanej B. M. (1). Ze względu na brak spłaty w terminie następcą prawnym kredytodawcy (...) Bank S.A. (...) Bank S. A. 16 lipca 2010 r. wypowiedział pozwanym umowę kredytową i 27 października 2010 r. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny zobowiązując pozwanych do zapłaty 220.646,10 złotych z tytułu należności głównej oraz 393,68 złotych z tytułu odsetek umownych i 6.569,68 z tytułu odsetek za opóźnienie. Bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nadano klauzulę wykonalności oraz klauzulę wykonalności na rzecz (...) Banku S. A. jako następcy wierzyciela. Postępowanie egzekucyjne wszczęte przez ten bank w stosunku do S. K. zostało umorzono ze względu na jego bezskuteczność.

W dniu 22 kwietnia 2013 r. (...) Bank S. A. zawarł z pozwaną B. M. (1) ugodę w ramach której strony ustaliły, że wielkość długu wynosi 271.290,29 złotych. Pozwana zobowiązała się spłacać zadłużenie w 24 ratach po 800 złotych, a ostatnia rata miała obejmować resztę długu. Bank umorzył część zadłużenia pozwanej. Pozwana początkowo spłacała zadłużenie, a później zaprzestała realizacji ugody.

W dniu 30 grudnia 2015 r. została zawarta umowa cesji na mocy której powód stał się wierzyciel pozwanych o czym zostali oni zawiadomieni. W dniu 23 maja 2016 r. pozwana złożyła oświadczenie uznające wysokość długu, a w następnym dniu zwróciła się do powoda o rozłożenie zadłużenia na raty – pierwsza w kwocie 3.000 złotych, a następne po 800 złotych miesięcznie. Początkowo pozwana

uiszczała takie kwoty, a następnie zaprzestała spłacania długu.

Powyższe ustalenia nie były sporne między stronami.

Dlatego w dalszej części motywów Sąd pierwszej instancji ograniczył się do rozważań związanych z podniesionym przez pozwanych zarzutem przedawnienia dochodzonego roszczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego termin przedawnienia wynosi 3 lata, gdyż związany jest z prowadzeniem przez powoda działalności gospodarczej (art. 118 k.c.).

Odwołując się do poglądów judykatury Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powód nie może skutecznie powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego przez zbywcę wierzytelności, gdyż to miało miejsce na rzecz innego podmiotu i to w oparciu nie o wyrok lecz bankowy tytuł egzekucyjny. Powód w oparciu o taki tytuł nie mógłby kontynuować postępowania egzekucyjnego, nie może więc też powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną przez bank.

Wymagalność roszczenia dochodzonego w sprawie nastąpiła w dniu 16 sierpnia 2010 r., tj. po upływie 30 dni od wypowiedzenia umowy kredytowej przez (...) Bank S. A. Oznacza to, w ocenie Sądu, że termin upływu przedawnienia mijał 16 sierpnia 2013 r. Pozew wniesiono do Sądu 28 grudnia 2016 roku.

W przekonaniu Sądu pierwszej instancji pozwala to pozwanemu S. K. uchylić się od zaspokojenia roszczenia wobec jego przedawnienia, gdyż dochodzenie roszczenia przeciwko temu pozwanemu przez powoda nastąpiło po upływie 3 lat od jego wymagalności.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił natomiast zarzutu przedawnienia podniesionego przez pozwaną B. M. (1). Zdaniem Sądu oświadczenie tej pozwanej z dnia 23 maja 2016 r. uznające zadłużenie i gotowość jego spłaty, a także dalszą częściową spłatę długu w systemie ratalnym należy uznać za uznanie niewłaściwe, które należy w okolicznościach sprawy traktować jako zrzeczenie się zarzutu przedawnienia. Pozwana ponosi więc wobec powoda odpowiedzialność jako dłużnik osobisty ze względu na zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem 3 lat od skierowania w stosunku do niej przez powoda pozwu do sądu.

Sąd podkreślił, że pozwana odpowiada też w stosunku do powoda jako dłużnik rzeczowy, gdyż po nabyciu wierzytelności powód uzyskał na swoją rzecz wpis hipoteki zwykłej i kaucyjnej w księdze wieczystej nieruchomości należącej do pozwanej, tak co do należności głównej w zakresie hipoteki zwykłej, jak i co do hipoteki kaucyjnej odnośnie odsetek. Analiza przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. Nr 131, poz. 1075) doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku, że pozwana jest zobowiązana rzeczowo tak w zakresie wynikającym z hipoteki zwykłej, jak i kaucyjnej ustanowionych przed nowelizacją wynikającą z przepisów wspomnianej ustawy.

Wyrok został zaskarżony apelacją przez pozwaną B. M. (1), która zakwestionowała rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 1. orzeczenia Sądu pierwszej instancji.

Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisu art. 117 § 2 k.c. przez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że treść jej pism z dnia 23 i 24 maja 2016 r. skierowanych do powoda daje podstawy do przyjęcia, że zrzekła się zarzutu przedawnienia.

W apelacji podniesiono też zarzut naruszenia przepisu art. 233 k.p.c. poprzez niewłaściwą ocenę zebranych dowodów, skutkiem czego było nieuzasadnione ustalenie, że wspomniane pisma pozwanej świadczą o zrzeczeniu się przedawnienia mimo, że pozwana nie złożyła w sposób wyraźny tego rodzaju oświadczenia. Skarżąca podkreśliła, że nie miała nawet świadomości o tym, że roszczenie się przedawniło, o czym świadczy także początkowe uznanie roszczenia w toku postępowania sądowego, które cofnęła dopiero po udzieleniu jej pomocy prawnej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

Skarżąca wyraziła też pogląd, że brak jest podstaw do uwzględnienia powództwa w stosunku do niej jako dłużnika rzeczowego, gdyż odpowiedzialność tego rodzaju oparta jest o inne przepisy niż wskazane przez powoda w pozwie.

Powołując się na powyższe w apelacji zawarto wnioski o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1. i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu, ewentualnie o zasądzenie

kosztów zastępstwa na rzecz pełnomocnika z urzędu od Skarbu Państwa, gdyż nie zostały one opłacone w całości ani w części.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania „za obie instancje”.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył, co następuje:

W wyniku apelacji pozwanej zaskarżony wyrok wymaga korekty.

Nie do odparcia są podniesione w apelacji zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego i procesowego. Pozwana nie kwestionuje ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji ani wielkości roszczenia dochodzonego przez powoda. Ustalenia te Sąd odwoławczy traktuje jako swoje własne, a wielkość długu jako bezsporną.

Zasadnie jednak skarżąca podnosi, że treść jej pism z dnia 23 i 24 maja 2016 r. kierowanych do powoda jako kolejnego wierzyciela oraz następcza częściowa spłata długu nie mogą być uznane za dorozumiane zrzeczenie się zarzutu przedawnienia. Fakt, iż pozwana uznała dług i częściowo go spłacała z obawy przed utratą nieruchomości świadczy bowiem jedynie o tym, że skarżąca miała świadomość tego, iż powód może dochodzić roszczeń zabezpieczonych hipoteką. Brak jest jednak w oparciu o zebrany materiał dowodowy podstaw do ustalenia, że pozwana miała świadomość, że w przypadku braku uznania roszczeń jej zobowiązania jako dłużnika osobistego mogą ulec wkrótce przedawnieniu i akceptacja zadłużenia oraz częściowa jego spłata świadczyły o woli zrzeczenia się zarzutu przedawnienia w tym zakresie. Zwłaszcza, że skarżąca nie dysponuje innym majątkiem lub dochodami, poza obciążoną hipoteką nieruchomością, z której powód mógłby uzyskać realne zaspokojenie.

Na brak świadomości pozwanej o możliwości uchylecia się od zaspokojenia roszczeń powoda wskutek przedawnienia wskazuje też początkowe stanowisko pozwanej w postępowaniu sądowym, polegające na uznaniu roszczenia z którego skarżąca wycofała się dopiero po ustanowieniu profesjonalnego pełnomocnika. Nie sposób w okolicznościach sprawy, tj. przy uwzględnieniu, że do tej pory pozwana działała samodzielnie, bez pomocy prawnika, uznać za wykazane zrzeczenie się przez pozwaną zarzutu przedawnienia.

Podzielając stanowisko judykatury reprezentowane w orzeczeniach Sądu Najwyższego, przytoczonych przez powoda w odpowiedzi na apelację, Sąd Apelacyjny wyraża przekonanie, że uznanie niewłaściwe może być traktowane za zrzeczenie się zarzutu przedawnienia jeśli w konkretnych okolicznościach wynika z niego wola dłużnika zrzeczenia się podnoszenia zarzutu tego rodzaju.

Poczynione ustalenia nie dają podstaw do uznania, że pozwana miała świadomość możliwości podnoszenia zarzutu tego rodzaju i jej wolą była rezygnacja z powołania się na przedawnienie roszczeń do niej jako dłużnika osobistego.

Stwierdzenie przez Sąd pierwszej instancji, że pozwana zrzekła się w sposób dorozumiany zarzutu przedawnienia należy więc uznać za nietrafne.

Mimo to wnioszek apelacji o oddalenie powództwa ze względu na przedawnienie roszczenia nie zasługuje na uwzględnienie.

Chybiona jest bowiem argumentacja, że powództwo nie jest zasadne, gdyż powód nie wskazywał w pozwie na przepisy prawne uzasadniające odpowiedzialność pozwanej jako dłużnika rzeczowego. Przepisy prawa procesowego nie wymagają, aby powód wskazał podstawę prawną dochodzonego roszczenia. Zobowiązany jest do wskazania okoliczności faktycznych uzasadniających roszczenie. Powód w pozwie podał, że skarżąca zabezpieczyła spłatę długu hipoteką zwykłą i kaucyjną, a on po nabyciu wierzytelności uzyskał wpis tych hipotek na swoją rzecz. Zgodnie z przepisami powołanymi przez Sąd Okręgowy w motywach zaskarżonego wyroku wierzyciel, którego wierzytelność została zabezpieczona

hipoteką może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości obciążonej tego rodzaju prawem rzeczowym nawet w przypadku przedawnienia roszczenia

(art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotekach w jej brzmieniu uwzględniającym przepisy przejściowe ustawy nowelizującej o jakich mowa

w uzasadnieniu Sądu pierwszej instancji).

Dlatego należało uznać, że zasadne są jedynie zarzuty apelacji dotyczące skuteczności zarzutu przedawnienia w zakresie odpowiedzialności osobistej pozwanej B. M. (1). Pozwana ta odpowiada natomiast w stosunku do powoda jako dłużnik rzeczowy z nieruchomości obciążonej hipoteką.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i zasądził dochodzoną należność ze wspomnianym ograniczeniem możliwości zaspokojenia się wierzyciela, a dalej idącą apelację oddalił na podstawie art. 385 k.p.c.

O wynagrodzeniu pełnomocnika pozwanej z urzędu Sąd Apelacyjny orzekł na mocy § 8 pkt 6 i § 4 pkt 3 oraz § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Sądowi Okręgowemu należy zwrócić uwagę, że pełnomocnikowi z urzędu przyznaje się wynagrodzenie od Skarbu Państwa na mocy przepisów obowiązujących w tym zakresie, a nie „zasądza” się ich od Skarbu Państwa, gdyż Skarb Państwa nie był stroną w sporze od którego mogą być zasądzone koszty zastępstwa procesowego.

SSO del. Tomasz Tatarczyk	SSA Roman Sugier	SSA Tomasz Ślęzak
---------------------------	------------------	-------------------
